

חינוך בפרשה – וישב

והוא נער...

גברת כהן:

"בלי עיה"ר, הבת שלנו מדהימה. דווקא כילדה חששנו מעוצמתה והשקענו הרבה, ב"ה לבלבד לפרח מדהים. איזו איכותית ואצילית! מושלמת בירא"ש. תפילות והקפדה על מצוות לתפארת. למרות פעילות חסד יום וליל, היא מסורה לכל צרכי הבית. נעשתה עצמאית ובוגרת. היא ממש חֲבֵרְתִי הטובה! מאחלת לכולם בנות כאלה!".

גברת לוי:

"לא יודעת מה קרה לקטנה שלנו. כילדה היתה פְּנוּעָה, ממושמעת, עשתה כל מה שאמרנו לה. ועכשיו ממש לא מכירים אותה. עצמאית, הולכת בלי לספור לנו, קונה בגדים מה שהיא רוצה, ממש מרדנית. נדמה שגם לרבש"ע מְפָנָה עורף. כבר לא תהלים, בקושי מתפללת. אנוכית ממש, נמנעת מעזרה בבית, הפסיקה להתנדב!"

כך נשמעים אבות ואימהות: המאושרים מול המיוסרים, הללו מלאי נחת והללו ניצבים מול פי פחת...

לאחר י"ד שנים בבית עֶבֶר, עשרים שנה בבית לבן ועוד שנתיים בדרכים, שב יעקב 'הביתה'. וישב יְעֻקֵב - פירש"י בְּקֵשׁ יְעֻקֵב לְיֹשֵׁב בְּשֵׁלוֹה, קָפֵץ עָלָיו רָגְזוּ שֶׁל יוֹסֵף. כתב הג"ר משה פינשטיין כי יעקב הזדקן, בניו בגרו ויצאו מכלל חובת חינוכו, דימה בנפשו שהנה סוף סוף בא אל המנוחה ואל הנחלה. אך לא כן! המשימות והאתגרים אינם מסתיימים בהתבגרות הבנים, הסיפור רק התחיל! 'הורות' היא משימת נֶצַח!

הורים זקוקים להמון סיעתא דשמיא לחנך ולהדריך את בניהם המתבגרים. צריכים גם דעת ושכל. הורים מסתבכים עם ילדיהם המתבגרים מתוך שאינם מבינים את 'כללי המשחק', עד שמגיעים לשבירת הכלים...

פעוט שרוע על הרצפה וצורח בבכי, רוקע ברגליו ומכה באגרופיו, הוריו מבינים שזה חלק מהתפתחותו, הם נלחצים ממצבו, חרדים לשלומו, אך אינם מתעצבנים. מה יש להתעצבן, הוא רק תינוק... גם אם 'יוציא להם לשון', יסבירו לו שזה לא יפה, אך לא יפְּגְעוּ ולא יעלבו, מה יש להיעלב מ'בן שנתיים'... בדיוק כך עם ילד בגיל 'טיפש-עשרה'. כמו התינוק, אף הוא מסובך בשלבי התפתחותו. בגיל זה הוא מִפְתַּח זהות אישית. הנער מפוחד ולחוץ, מנהל 'מלחמת עצמאות' מול המשפחה והחברה, ממש מלחמת 'שש השנים'...

חוק חינוך חובה: לא להתעצבן. כשהבן צעיר - קל להשיב לו 'לא!' כשביקש גלידה מהמקפיא או לצאת בערב. ההורים 'שלטו' וקבעו. כשהוא מתבגר, לא מצליחים לומר 'לא' - כי הוא בכלל לא שואל! הגלידה כבר אצלו, והוא כבר נעלם מהבית... היות ובגיל צעיר 'קבענו לו' באופן מוחלט, לא סייענו לו לִפְתַח חשיבה, לא דָּנּוּ אותו 'גלידה? כמה נשאר? כבר היה לך? אולי אחרי האוכל?', או "לצאת עכשיו? לאן? עם מי? עד מתי?", חשנו עליונות, שלטנו בו, כעת ידינו על התחונה. לא לימדנו אותו שאנו 'שותפים לגורל'.

נער מפתח את ה'אני' שלו. לרצות להיות ייחודו. שונה. אישי. הוא מנסה בכל מיני דברים. לבוש, דיבור, מוזיקה... גיל זה מורכב. חשים 'גובה' ופתאום 'התנפצות'. 'מלאכי אלוקים - עולים ויורדים... זו דרך הטבע ומשלבי ההתפתחות החיוביים. מה שחשוב הוא: כאשר ייפתחו עיני שכלו, והוא יחפש 'דמות' אותו רוצה 'להיות', ירצה להתאים את ה'אני' שלו לדמות איתנה וחשובה - יבחר בדרך אבותיו, דרך שְׁהִטִּיבָה עמו...

יוסף הצדיק: לבד במצרים בגיל הנעורים ורתיחת הדמים, הושפל לעבדות ושואף למעמד. אינו רץ אחר עבירות. 'העבירה' רודפת אחריו: אשת אדוניו, כְּדָבָרָה אֶל יוֹסֵף יוֹם וְלֹא שָׁמַע אֲלֶיהָ... "היתה אשת פוטיפר משדלתו בדברים, בגדים שלבשה לו שחרית לא לבשה לו ערבית, בגדים שלבשה לו ערבית לא לבשה לו שחרית" (יומא לה:). ומה קרה 'ברגע האמת'? איך עצר ועמד בניסיון? "דמות דיוקנו של אביו נראתה לו" (סוטה לו:). הוא בחר לדבוק באביו. הרי 'וַיִּשְׁרָאֵל אֶהָב אֶת יוֹסֵף'. אהבה ללא סִיג. לא מצאנו שיעקב נלחם בו בעשותו מעשי נערו, מסלסל בשערו וממשמש בעיניו. לא גער ולא הוכיח. אֶהָבוּ! אהבה זו חזקה מכל האהבות והחשקות שבעולם. יוסף עמד בניסיון, מצא את ה'אני' שלו, אֶת הָאֱלֹקִים אֲנִי יָרָא!

ימי החנוכה בִּפְתַחְנוּ הַרוּמְזִים על חינוך. החכמה לחפש נקודות האור, פך שמן טהור קטן, ואיתו להאיר!